

Johannes 13:1-38

Gebruik de 5 stappen methode voor bijbelstudie (of gebruik de vragen die onder aan de tekst staan).

Inhoud van deze les (Betacursus 13)

De voetwassing (13:1-17)	1
De voorspelling over een verrader (13:18-30)	3
Het nieuwe gebod (13:31-35).....	5
De voorspelling over de verloochening (13:36-38).....	5

Overzicht

Johannes 13-21 beschrijft de voltooiing van de bediening van Jezus Christus. Het vindt plaats gedurende de zeven weken van april 30 n.C. tot mei 30 n.C. Met Johannes 13 begint het onderricht van Jezus tijdens hun viering van het paasfeest. Jezus geeft een nieuw gebod om elkaar lief te hebben en illustreert dit door de voeten van zijn discipelen te wassen.

Uitleg:

Lucas wekt niet de indruk dat hij alles in chronologische volgorde schrijft. Maar Johannes wekt die indruk wel (vgl. 13:2,21,30,31). De volgende gebeurtenissen vonden tijdens deze paasviering plaats:

- i. De voetwassing (13:1-17; vgl. Matteüs 26:20; Marcus 14:17-18a; Lucas 22:14-16).
- ii. De vraag over wie van de discipelen de belangrijkste was (Lucas 22:24-27).
- iii. De voorspelling over een verrader en de heftige reactie daarop (13:18-30; Matteüs 26:21-25; Marcus 14:18b-21; Lucas 22:21-23).
- iv. Het nieuwe gebod (13:31-35).
- v. De voorspelling over de verloochening (13:36-38; Matteüs 26:34-35; Marcus 14:29-31; Lucas 22:33-34).
- vi. De instelling van het Avondmaal (Matteüs 26:26-30; Marcus 14:22-26; Lucas 22:17-20).
Johannes laat dit echter weg omdat het al in de drie synoptische evangeliën vermeld wordt.
- vii. Afscheidsrede en hoge priesterlijke gebed (Johannes 14-17).

De voetwassing (13:1-17)

Het paasfeest

*13:1. Voor het paasfeest

Het paasfeest werd in dat jaar op twee dagen gevierd.

i) Volgens Leviticus 23:5-6 begint het paasfeest op 15 Nisan. *Wanneer 15 Nisan op een sabbat valt zijn de Farizeeën bang dat zij de sabbat zouden ontheiligen door het uitgebreide paasfeestritueel. Daarom vierden de Farizeeën het paasfeest een dag eerder, op 14 Nisan (van donderdag zonsondergang tot vrijdag zonsondergang). De synoptische evangeliën beschrijven de paasviering van de Farizeeën en de meeste andere Joden. Het paaslam werd op donderdagmiddag geslacht (Lucas 22:7). Jezus en zijn discipelen vierden het paasmaaltijd samen met de meeste Joden en Farizeeën op 14 Nisan (donderdagavond) (Lucas 22:14). 'De dag van voorbereiding' voor de sabbat was van donderdag zonsondergang tot vrijdag zonsondergang (Matteüs 27:62; Marcus 15:42; Lucas 23:54; Johannes 19:14,31,42). Jezus werd gekruisigd op 'deze dag van voorbereiding' voor de sabbat, op vrijdag 14 Nisan (vóór vrijdag zonsondergang) (Lucas 22:66 - 23:33) na de paasmaaltijd van de Farizeeën.*

ii) Maar de Sadduceeën waren niet zo religieus en vierden het paasfeest gewoon op 15 Nisan (van vrijdag zonsondergang tot zaterdag zonsondergang), dus op de sabbat. Het Johannes evangelie noemt de 'paasviering van de Sadduceeën' op vrijdagavond 15 Nisan (18:28). Jezus en zijn discipelen vierden het paasmaaltijd echter op 14 Nisan (donderdagavond) "kort vóór het paasfeest" (paasmaaltijd) van de Sadduceeën op 15 Nisan (vrijdagavond) (13:1; 18:28). Jezus werd gekruisigd op 'de dag van voorbereiding' voor de sabbat, op vrijdag 14 Nisan (vóór vrijdag zonsondergang) vóór de paasmaaltijd van de Sadduceeën (18:28).

wist Jezus dat zijn tijd gekomen was en dat hij uit de wereld terug zou keren naar de Vader. Jezus had voorkennis van gebeurtenissen (2:4; 7:6; 12:23; 13:11,18; 18:4; 19:28). 'De wereld' is hier het theater van de menselijke geschiedenis, het rijk van de mensheid, de mensen op aarde, de mensheid (vgl. 1:9, betekenis ii).

Hij had de zijnen in de wereld (de mensen die hem toebehoorden) lief, en zijn liefde voor hen zou tot het uiterste gaan. 'Zijn eigen' mensen waren niet alleen de discipelen maar alle mensen die God de Vader aan hem gaf

(17:6,9,11,20). Zijn liefde tot het uiterste zou blijken uit zijn voetwassing, zijn onderricht, zijn hoge priesterlijke gebed en zijn kruisiging (15:13)!

***13:2.** Jezus en zijn discipelen hielden een maaltijd. Zoals hierboven aangetoond is deze maaltijd de paasviering op donderdagavond 14 Nisan, de avond voor zijn kruisiging.

De duivel had intussen Judas ertoe aangezet Jezus te verraden. Judas (vgl. 6:71; 12:4-6; 13:11,21-30; 18:3-6; Matteüs 27:3-10). Letterlijk staat er dat de duivel dit plan van verraad in zijn hart had 'gegooid of geplaatst'. Het werkwoord staat in de voltooid verleden tijd en betekent dat Judas een gelegenheid zocht om dat plan uit te voeren. Judas wilde niet uit de synagoge verbannen worden (vgl. 9:22) en onderhandelde met de Joodse leiderschap waar zij Jezus konden arresteren (vgl. 11:57).

De voetwassing

***13:3-4.** Jezus, wetende dat de Vader alle dingen in zijn handen (macht) gegeven had en dat hij van God was gekomen en naar God terugging. Jezus was zich ten volle bewust dat hij de rechtmatige erfgenaam van de schepping was (Psalm 2:8), dat hij van God de Vader gekomen was en nu op het punt stond weer naar God de Vader terug te keren. stond tijdens de maaltijd op. Hij legde zijn kleren ter zijde, nam een linnen doek en bond het om zich heen. Het woord 'kleren' staat in 13:4 en 19:23-24 in het meervoud, maar in 19:2 en 5 in het enkelvoud. Johannes maakt dus een nauwkeurig onderscheid. Jezus deed zijn bovenkleed, onderkleed en gordel af en kleepte zich als een oosterse slaaf (vgl. Filippenzen 2:7) met alleen een linnen doek om. Het ene einde van de linnen doek werd om zijn middel gebonden zodat hij de voeten kon afdrogen met het andere einde ervan.

***13:5.** en goot water in een waskom. Hij begon de voeten van de discipelen te wassen en droogde ze af met de doek die hij omgeslagen had. De discipelen lagen op banken die in een U-vorm rond een tafel stonden. Zij lagen op hun zij en hun voeten staken over het einde van de banken. Jezus zette de waskom bij de voeten en begon deze te wassen en af te drogen.

***13:6.** Toen hij bij Simon Petrus kwam, zei deze: "U wilt toch niet mijn voeten wassen, Heer?" Alleen de reactie van Petrus wordt door Johannes opgetekend. Geschokt en misschien beschaamd omdat hij niet de voeten van Jezus en de andere discipelen had gewassen wist hij niet goed wat te zeggen. Petrus zag het contrast tussen zijn vuile voeten en de Heer van heerlijkheid. Dat is ondraaglijk! Dat mag niet!

***13:7.** Jezus antwoordde: "Wat ik doe, begrijp je nu nog niet, maar later zul je het wel begrijpen." Het eerste woord 'begrijpen' betekent kennis verkrijgen door intuïtie en door erover na te denken (vgl. 1:30). Het tweede woord 'begrijpen' betekent kennis verkrijgen door observatie en ervaring (vgl. 1:10). Pas nadat de discipelen de dood, de opstanding en de hemelvaart van Jezus en in bijzonder de uitstorting van de heilige Geest gezien hadden, zouden de discipelen 'begrijpen' wat Jezus hier deed en zei. Dan zou het volledige werk van Jezus tijdens zijn vernedering op aarde begrepen worden (vgl. 16:13).

***13:8.** Petrus zei: "Mijn voeten zult u niet wassen, nooit!" Petrus gebruikt een dubbele negatief, de sterkste vorm van ontkenning.

Jezus zei: "Als ik je voeten niet was, heb jij geen deel met mij." In vers 8 is de voetwassing *een symbool van het hele verlossingswerk* van Jezus in zijn vernederde staat als Zoon van de Mens (*de rechtvaardiging*). Als Jezus niet de zonden afgewassen heeft door zijn dood, dan kan niemand gered (vergeven, gerechtvaardigd) worden. Zijn bloed (kruisdood) reinigt van alle zonden (1 Johannes 1:7). Door geloof in de kruisdood van Jezus die daarmee de plaats inneemt van de gelovige (1 Petrus 3:18a) wordt de gelovige in de staat van honderd procent rechtvaardiging (vergeving) geplaatst (2 Korintiërs 5:21). Daardoor is hij helemaal schoon geworden (cf. 15:3, gereinigd, gezuiverd door het Woord, het evangelie over de dood en opstanding van Jezus). Vergelijk vers 8 met vers 10. Dus als Jezus Petrus niet mag reinigen door zijn hele verlossingswerk, waarvan de voetwassing een onderdeel is, dan krijgt Petrus geen deel in de resultaten van zijn verlossingswerk!

***13:9.** Petrus zei: "Heer, dan niet alleen mijn voeten, maar ook mijn handen en hoofd!" Petrus verstond de woorden van Jezus *letterlijk*. Hoe meer lichaamsdelen gewassen werden, hoe groter de zegeningen! Petrus was impulsief en verviel in uitersten: Hij loopt op water en zinkt daarna als een steen (Matteüs 14:28-30). Hij belijdt Jezus als de Messias, de Zoon van God, en wijst hem even later terecht omdat hij zei dat hij moest sterven (Matteüs 16:16,22). Hij belooft zijn leven voor Jezus af te leggen en ontkent kort erna dat hij zijn discipel is (Matteüs 26:33, 69-75). Hij eet met de heidenen en onttrekt zich daarna van hen (Galaten 2:11-12).

***13:10-11.** Hierop zei Jezus: "Wie gebaad heeft hoeft alleen nog zijn voeten te wassen, hij is al helemaal rein." In vers 10 is de voetwassing *een symbool van het voortgaande verlossingswerk* van Jezus nadat iemand tot geloof gekomen is (*de heiliging*). Voordat de Joden naar een feestmaal gingen namen zij een bad waarbij zij hun hele lichaam wassen. Maar na de reis over stoffige straten naar de feestzaal moesten de voeten weer door de minste slaaf gewassen worden voordat ze de feestzaal binnengingen. Jezus geeft deze culturele gewoonte onder oosterlingen een geestelijke betekenis. Na een geestelijk bad, waarbij de gelovige eens voor altijd van zonden gereinigd wordt (*de wedergeboorte*) en van alle zonden vergeven wordt (*de rechtvaardiging*), is alleen nog een geestelijke voetwassing nodig (*de voortgaande dagelijkse heiliging*). Na verlossing (*rechtvaardiging*) is alleen vergeving nodig voor opnieuw gedane zonden (*heiliging*) (1 Johannes 1:9). Terwijl rechtvaardiging een eenmalige gebeurtenis is, is heiliging een levenslang proces. Het feit dat de voeten van gelovigen telkens weer gewassen dienen te worden behoort de gelovigen nederig te houden en bereid te maken om ook andere mensen te dienen door hun voeten te wassen; dat wil zeggen, hen ook telkens weer van harte te vergeven (13:13-15; cf. Matteüs 6:14-15; 18:21-35).

*Jullie zijn dus allemaal rein – maar niet allemaal. Hij wist namelijk wie hem zou verraden, daarom zei hij dat ze niet allemaal rein waren. Jezus sluit Judas uit zonder zijn naam te noemen. Judas was geestelijk niet rein. Het werkwoord ‘wist’ staat in de voltooid verleden tijd en duidt erop dat Jezus dit al lang wist.

Het voorbeeld

*13:12-15. Jezus zei: “Begrijpen jullie wat ik gedaan heb? Jullie zeggen altijd ‘meester’ en ‘Heer’ tegen mij, en terecht, want dat ben ik ook. Als ik, jullie Heer en meester, je voeten gewassen heb, moet je ook elkaars voeten wassen. Ik heb een voorbeeld gegeven; wat ik voor jullie heb gedaan, moeten jullie ook doen.” Nadat Jezus zijn kleren weer aangedaan heeft en zijn plaats aan tafel ingenomen heeft, begint hij met zijn onderricht. De voetwassing was een onmisbaar onderdeel van zijn vernedering (vgl. Filippenzen 2:5-8); een symbool van zijn vernedering (waarbij zijn lijden gedurende zijn leven en zijn sterven alle zonden van zijn mensen verzoent en hun voortgaande heiliging garandeert) en een voorbeeld en les in nederigheid. Zijn vernedering was essentieel: alleen door vernedering zou Jezus verhoogd worden (vgl. Jesaja 52:13 - 53:12; Filippenzen 2:5-11). Zijn vernedering bij de voetwassing was een symbool dat zijn mensen alleen door hem gerechtvaardigd en geheiligd konden worden. Zijn vernedering bij de voetwassing was een voorbeeld en een les hoe zijn mensen zich dienden te gedragen naar elkaar: de discipelen moesten leren dat echt leiderschap dienen betekent en niet heersen. In de ogen van Jezus is degene die dient de belangrijkste (Lucas 22:24).

Als woorden van de ‘meester’ (leraar) zijn deze woorden van Jezus maatstaf van alles wat zijn mensen moeten geloven en doen. Het woord ‘Heer’ is de Griekse vertaling voor het woord *JaHWeH* (de naam van God) in het Oude Testament. Jezus is wat zijn essentie en gezag betreft volkomen gelijk aan God de Vader. Jezus heeft *eens voor altijd* de voeten van zijn mensen gewassen (vgl. uitleg bij vers 8 en vers 10) (het werkwoord staat in de aoristus tijd). De discipelen moeten nu *voortdurend* elkaars voeten wassen (het werkwoord staat in de onvoltooid tegenwoordige tijd). Jezus geeft hen geen bevel om *letterlijk* de voeten van elkaar te wassen. Hij geeft hen *een voorbeeld* van nederig dienstbetoon. De voetwassing was niet de instelling van een derde sacrament dat christenen moesten onderhouden. Natuurlijk mogen voeten onder bepaalde omstandigheden letterlijk gewassen worden (vgl. 1 Timoteüs 5:10), maar het gaat hier niet om een letterlijke en uiterlijke voetwassing, maar om een geestelijke en innerlijke houding die op alle terreinen van het leven zichtbaar moet worden. Voorbeeld: Wie een leider onder mensen wil zijn, moet de nederigste en ijverigste dienaar onder hen zijn (vgl. Matteüs 20:25-28; 1 Petrus 5:1-4).

*13:16. Waarachtig, ik verzeker jullie: een slaaf is niet meer dan zijn meester, en een afgezant niet meer dan wie hem zendt. Wanneer de meester als een slaaf dient, dan is het nooit beneden de waardigheid van de slaaf om als een slaaf te dienen! Dienen als een slaaf is niet een oneerbare zaak, maar juist een zaak die Jezus zegent!

*13:17. Je zult gelukkig (gezegend) zijn als je dit niet alleen begrijpt maar er ook naar handelt. Een ‘zegen’ is niet zomaar het uitspreken van een ‘wens’ maar van het feit dat zo’n persoon het voorwerp van Gods gunst is. Of andere mensen denken dat hij het voorwerp van Gods gunst is of niet, doet er niets aan af! Of de persoon zelf gelooft dat hij het voorwerp van Gods gunst is of niet, doet er ook niets aan af! Het is Jezus die de zegen uitspreekt!

De voorspelling over een verrader (13:18-30)

De aankondiging van een verrader

*13:18. Ik doel niet op jullie allemaal; ik weet wie ik heb uitgekozen. Hoewel Jezus de twaalf discipelen inclusief Judas uitgekozen heeft – niet tot verlossing maar om zijn apostelen te zijn (Lucas 6:13) – zijn zij niet allemaal ‘gezegend’. Ook Judas is uitgekozen, maar voor een ander doel: om wat in de Schrift staat in vervulling te doen gaan: “Hij die at van mijn brood heeft zich tegen mij gekeerd” (Psalm 41:10). Judas blijft ten volle verantwoordelijk voor het verraad dat hij gaat plegen. Maar het verraad van Judas was noch voor God de Vader noch voor Jezus een verassing. Zijn verraad verstoorde Gods plan geenszins. Integendeel, het vervulde juist Gods profetie en Gods plan!

*13:19. Wanneer het gebeurt zullen jullie doorgaan te geloven dat ik het ben. Jezus wist dat het verraad van Judas de discipelen erg zou ontstemmen en hun geloof zou kunnen ondermijnen. De discipelen zouden kunnen denken dat Jezus het slachtoffer van een complot geworden was. Daarom zegt Jezus deze dingen voordat ze gebeuren, zodat de discipelen zouden *doorgaan te geloven* dat Jezus echt datgene is waarop hij aanspraak maakt (vgl. de zeven ‘ik ben’ uitspraken, 6:35). Wat het werkwoord ‘geloven’ betreft kiezen we voor de tekstvariant die in de onvoltooid tegenwoordige tijd staat. De vervulling van de profetieën moet voor de discipelen een bewijs zijn dat Jezus inderdaad degene is op wie deze profetieën slaan.

*13:20. Ik verzeker jullie: wie iemand ontvangt die door mij gezonden is ontvangt mij, en wie mij ontvangt ontvangt hem die mij gezonden heeft. Wanneer het verraad, de veroordeling en de kruisiging plaatsvinden, moeten de discipelen niet gaan denken dat nu alles verloren is. De discipelen zijn ooggetuigen van zijn verraad, verhoor, veroordeling en kruisiging omdat zij de ambassadeurs van Jezus zijn. Zij worden de ambassadeurs van een Jezus Christus die verraden, veroordeeld en gekruisigd wordt. Zij worden ‘de uitgezondenen’ (de betekenis van het woord ‘apostelen’) om aan mensen in de wereld te getuigen dat Jezus Christus inderdaad geleefd heeft, gestorven en begraven is. De enige ware ambassadeurs van Jezus Christus zullen van zijn lijden en sterven getuigen. Daarom zegt Jezus dat wie de apostelen ontvangt, hem ontvangt! Wie Jezus ontvangt, ontvangt daarmee God! Jezus Christus en zijn Zender zijn één (vgl. 10:30). Het is onmogelijk de God van de Bijbel te ontvangen en Jezus Christus te verwerpen! De twee

zijn onafscheidbaar! Elk godsdienst en elk mens die Jezus Christus verwerpt, verwerpt daarmee ook de God die zich in de bijbel als de enige ware God openbaart (vgl. Lucas 10:16).

***13:21.** Nadat hij dit gezegd had werd Jezus diep bedroefd, en hij verklaarde (getuigde): “Waarachtig, ik verzeker jullie: een van jullie zal mij verraden.” Jezus was diep geroerd in zijn geest (door medelijden en verdriet) (vgl. 11:33). Zijn getuigenis is een openlijke aankondiging: één van zijn discipelen gaat hem verraden (Matteüs 26:21-25; Marcus 14:18b-21; Lucas 22:21-23). Deze aankondiging sloeg in als een bom.

De reacties van de discipelen

***13:22.** De discipelen keken elkaar aan, verbijsterd over wie hij sprak. Johannes was erbij. Hij heeft nooit vergeten hoe verbijsterd, verward, verslagen (letterlijk ‘zonder een weg’) de discipelen keken. Er waren verschillende reacties: Sommigen met gezond zelfwantrouwen zeiden: “Ik toch niet, Heer?” (Matteüs 26:22). Judas met verachtelijke schijnheiligheid zei: “Ik ben het toch niet, rabbi?” (Matteüs 26:25). Johannes die naast Jezus aanlag vroeg met kinderlijk vertrouwen: “Wie, Heer?” In de synoptische evangeliën lezen we Jezus’ antwoord: “Hij die samen met mij zijn brood in de kom doopte, die zal mij uitleveren” (Matteüs 26:23; vgl. Johannes 13:18).

Maar het antwoord van Jezus blijft algemeen, want alle discipelen doopten hun handen met Jezus in de kom. Het antwoord van Jezus kan de volgende bedoelingen hebben:

- i. Het werd goed begrepen maar alleen door Judas. De verrader werd gewaarschuwd. Zelfs aan mensen die uiteindelijk verloren gaan geeft God (Jezus) een ernstige waarschuwing (vgl. Genesis 4:6-7; Jesaja 5:1-7; Ezechiël 3:18-21; 18:30-32; 33:11; Spreuken 1:20-32; 29:1; Lucas 13:6-9; 13:34-35; Handelingen 20:31).
- ii. Jezus bleef de gebeurtenissen volledig beheersen. De verrader zal Jezus niet kunnen verrassen. Het werd lang van te voren in Gods eeuwige plan besloten. En toch blijft de verrader volledig verantwoordelijk (Matteüs 26:24). Jezus wist precies wat er ging gebeuren.
- iii. De discipelen kregen een kans zichzelf te onderzoeken. Ze hadden net daarvoor met elkaar getwist over wie de belangrijkste was (Lucas 22:24). De discipelen werden bevangen met bange vermoedens (twijfel) en met gezond zelfwantrouwen (vgl. Psalm 139:23-24; Korintiërs 13:5).

***13:23.** Een van hen, de discipel van wie Jezus voortdurend veel hield, lag in de boezem van Jezus. Het werkwoord staat in de onvoltooid tegenwoordige tijd. In het Johannes evangelie noemt de schrijver, de apostel Johannes, zichzelf niet bij name, maar steeds met deze uitdrukking, hier voor het eerst (vgl. 19:26; 20:1-10; 21:7,20-24).

Jezus hield van al zijn discipelen (13:1; 14:21; 15:9; 17:9,12). Waarschijnlijk werd deze titel door de andere discipelen aan Johannes toegekend, omdat zij de vertrouwelijke relatie tussen Jezus en Johannes zagen. Zou het kunnen zijn dat Johannes op grond van Gods verdeling van talenten en genadegaven aan Johannes het vermogen gaf om Jezus beter te begrijpen dan de andere discipelen? Johannes zoekt geen eer voor zichzelf, anders had hij zijn naam als auteur van dit evangelie genoemd. Hij zoekt juist de eer van Jezus die hem liefheeft. Johannes roemt in de liefde van Jezus voor hem (vgl. Jeremia 31:3; Romeinen 8:31-39)! Zo’n roem is nooit zondig.

Johannes lag ‘in de boezem van Jezus’ (naast Jezus) aan tafel aan. Allen lagen schuin op banken op hun linkerzij of linker elleboog en gebruikte hun rechterhand om van de tafel te eten. Johannes lag met zijn rug naar Jezus toe en met zijn hoofd dicht bij het hart van Jezus. Leonardo da Vinci had dus een eigentijdse voorstelling van de laatste maaltijd.

***13:24-25.** Simon Petrus gaf met een gebaar te kennen dat hij moest vragen wie Jezus bedoelde. Hij draaide zijn hoofd naar achteren op de borst van Jezus en vroeg: “Wie, Heer?” Johannes keek Jezus vol in de ogen met kinderlijk vertrouwen en openheid.

De aanwijzing van de verrader

***13:26.** Jezus antwoordde: “Degene aan wie ik het stuk brood geef dat ik nu in de schaal doop.” Hij doopte een stuk brood in de schaal en gaf het aan Judas. Een schaal of kom bevatte een mengsel van bittere kruiden, azijn en zout. Een andere bevatte een mengsel van gestampt fruit (de vruchten van het land: dadels, vijgen, rozijnen), water en azijn. Misschien was de inhoud van beide schalen in een schaal vermengd, zoals het gebruik later was. Jezus doopte een stuk brood in de schaal en gaf het aan Judas. Nu pas wist Johannes wie de verrader was! Waarschijnlijk gaf hij deze informatie met een wenk snel door naar Petrus.

***13:27.** Op dat moment (letterlijk: na dit stuk brood) ging satan bij hem binnen. Eerst had satan een gedachte in het hart van Judas geplant (13:2). Nu plantte de satan zichzelf in het hart van Judas; Judas werd bezeten door satan. Hoe Johannes dit wist wordt niet geopenbaard. Johannes had al vele malen duivelsbezeten mensen gezien. Judas had steeds zijn hart tegen Jezus verhard. Nu werd hij volkomen verhard (vgl. Romeinen 1:18-32).

Jezus zei: “Doe maar meteen wat je van plan bent.” Jezus bleef volledig de situatie meester en stuurde Judas weg. De Joodse Raad had dit moment niet gekozen. Judas ook niet. Maar Jezus wist dat hij op vrijdag 15 Nisan zou sterven. Hij koos het uur waarop hij zijn leven zou afleggen (vgl. 10:17-18). Jezus geeft aan dat Judas nu moest optreden. En Judas trad met haast op want hij beseftte dat zijn verraad ontdekt was en dat zijn boze plan nu zou kunnen mislukken.

***13:28-30.** Niemand aan tafel begreep waarom hij dit zei; omdat Judas de kas beheerde, dachten sommigen dat Jezus bedoelde dat hij inkopen voor het feest moest doen of dat hij iets aan de armen moest geven. Judas nam het brood aan en ging meteen weg. Het was nacht. De meeste discipelen hadden het gesprek tussen Jezus en Johannes

niet opgevangen en begrepen niet waarom Jezus deze opdracht aan Judas gaf. Niemand had eerder slechte vermoedens met betrekking tot Judas gekoesterd. Judas was een huichelaar die veinsde dat hij ook bij Jezus wilde horen (6:67-71) en veinsde dat hij werkelijk om de armen gaf (12:4-6; vgl. 2 Korintiërs 11:13-15). Judas had het geloof en een goed geweten verworpen (vgl. 1 Timoteüs 1:19-20).

Het nieuwe gebod (13:31-35)

De verheerlijking van Jezus

***13:31-32.** Jezus zei: “Nu is de Zoon van de Mens verheerlijkt en God is verheerlijkt in hem. Het hele leven van Jezus wordt voorgesteld als een verheerlijking van God de Vader door Jezus (8:54; 12:28; 13:31; 17:1,4) en tegelijkertijd als een verheerlijking van Jezus door God de Vader (13:31f; 14:13; 17:1). Het woord ‘heerlijkheid’ is een samenvatting van alle goddelijke eigenschappen inclusief Gods werkelijkheid en nabijheid. Het woord ‘verheerlijken’ betekent het openbaren van de goddelijke eigenschappen, vooral zijn *zelfopofferende liefde voor zijn mensen*. Nu gaat Jezus de rechtvaardige toorn van God tegen de zonden van zijn mensen over zich laten komen en gaat hij hen beschermen tegen het eeuwige verderf. God de Zoon geeft zich zelf over om te sterven voor zijn mensen (10:17-18). En God de Vader geeft zijn Zoon over om voor zulke mensen te sterven (3:16).

Als God verheerlijkt is in hem, zal God hem verheerlijken in zichzelf en hij zal hem meteen verheerlijken. God wordt niet alleen door Jezus verheerlijkt (geprezen) maar ook in Jezus verheerlijkt – *in zijn karakter en gedrag (zijn leven) en vooral in zijn dood, opstanding, hemelvaart en troonsbestijging!* Hierdoor wordt de heiligheid, rechtvaardigheid, liefde en barmhartigheid van God de Vader openbaar (bewezen, Romeinen 5:8). God de Vader en God de Zoon zijn één goddelijk wezen (10:30) en hun heerlijkheid is onafscheidbaar van elkaar (vgl. 5:23). In zijn dood, opstanding, hemelvaart en troonsbestijging wordt ook de heerlijkheid van Jezus openbaar (vgl. Openbaring 5:1-14)! Deze verheerlijking gaat meteen gebeuren, want Golgota ligt nu vlak bij.

***13:33.** Kinderen, ik blijf nog maar een korte tijd bij jullie. Jullie zullen mij zoeken, maar wat ik tegen de Joden gezegd heb, zeg ik nu ook tegen jullie: “Waar ik heen ga, daar kunnen jullie niet komen.” Binnenkort zal de dagelijkse omgang met de Mens Jezus ten einde komen, want Jezus gaat naar God de Vader in de hemel. De discipelen zullen zijn fysieke tegenwoordigheid missen na zijn dood (Lucas 24:21), maar ook na zijn hemelvaart (Handelingen 1:11) en in die zin zullen zij hem ‘zoeken’. Zij kunnen Jezus niet uit de hemel terughalen, maar ook niet naar Jezus in de hemel opstijgen. Pas later zullen zij Jezus volgen naar de hemel (vgl. 13:36).

Hoewel de discipelen niet langer kunnen genieten van de zichtbare tegenwoordigheid van Jezus zullen zij genieten van de zichtbare en liefdevolle tegenwoordigheid van elkaar!

Het nieuwe gebod

***13:34.** Ik geef jullie een nieuw gebod: heb elkaar lief. Zoals ik jullie heb liefgehad, zo moeten jullie elkaar liefhebben.

Het woord ‘gebod’ heeft de volgende betekenissen:

- i. Een *bevel* van de Joodse Raad (11:57). Dit werd gegeven door mensen die geen persoonlijke interesse hebben in de mensen.
- ii. Een *opdracht* van God de Vader aan Jezus (10:18; 12:49-50; 14:31).
- iii. Hier betekent het een *gebod of voorschrift* van Jezus aan zijn discipelen (13:34; 14:15,21; 15:10,12). Jezus gaf het voorbeeld hierin en maakte het tot een innerlijke regel voor de houding en het gedag van zijn discipelen.

Het is *niet een onbekend gebod*, want het werd al in het Oude Testament gegeven (Leviticus 19:18). Het is toch *een nieuw gebod*, omdat het uitstijgt boven het gebod in het Oude Testament in:

- i. de standaard en kwaliteit van de liefde: zelfopofferend liefhebben zoals Jezus ons liefheeft!
- ii. de duurzaamheid van de liefde: voortdurend – het werkwoord staat in de onvoltooid tegenwoordige tijd.

***13:35.** Aan jullie liefde voor elkaar zal iedereen te weten komen dat jullie mijn discipelen zijn. Het werkwoord betekent ‘te weten komen’, ‘vaststellen’, ‘begrijpen’, ‘realiseren’ of ‘herkennen’ (vgl. Handelingen 4:13). Mensen willen niet alleen de waarheid *horen*, maar ook *zien* dat het inderdaad werkt! Zichtbare onzelfzuchtige liefde is erg aantrekkelijk!

De voorspelling over de verloochening (13:36-38)

***13:36.** Petrus vroeg: “Waar gaat u naartoe, Heer? Jezus antwoordde: “Ik ga ergens naartoe waar jij nog niet kunt komen, later zul je mij volgen.” Op grond van Gods eeuwige plan voor Petrus is het moment van sterven voor Petrus nog niet aangebroken. Maar wanneer dat moment aanbreekt zal ook Petrus komen waar Jezus heengaat (vgl. Filippenzen 1:21-24; 2 Korintiërs 5:1-9). Petrus zal ook gekruisigd worden (21:18-19), maar zijn kruisiging had geen verzoenende betekenis.

***13:37-38.** Petrus zei: “Waarom kan ik u niet nu volgen, Heer? Ik wil mijn leven voor u geven!” Petrus is toegewijd aan Jezus, maar zonder geduld en zonder zichzelf te kennen. In de synoptische evangeliën zegt Petrus: “Misschien

zal iedereen u afvallen, ik nooit!” (Matteüs 26:33). Het woord ‘afvallen’ betekent ‘verstrikt raken’ (als gevolg van Jezus), ‘aanstoot nemen’ aan Jezus, Jezus ‘verloochenen’.

Jezus antwoordde: “Jij je leven voor mij geven? Waarachtig, ik verzeker je: nog vóór de haan kraait zul je mij drie-maal verloochenen.” Het woord ‘verloochenen’ betekent ‘ontkennen’. Petrus zei: “Al zou ik met u moeten sterven, verloochenen zal ik u nooit.” Alle andere discipelen vielen hem daarin bij (Matteüs 26:35).

Het is niet Petrus die zijn leven voor Jezus aflegt, maar Jezus die zijn leven voor Petrus aflegt!

Petrus zou zijn leven niet voor Jezus afleggen, maar zou hem driemaal verloochenen (vgl. 18:15-18,25-27). Volgens Marcus 13:35 werd de nacht in vier nachtwaken verdeeld: avond (18-21 uur), middernacht (21-24 uur), eerste hanengekraai (0-3 uur) en ochtend (3-6 uur). Maar het gaat hier niet om het precieze tijdstip, maar om het feit dat Petrus de haan zal horen kraaien als herinnering aan de woorden van Jezus. Ook in zulke details is Jezus de Grote Profet. Hij kent het hart van Petrus en hij kent de toekomstige gebeurtenissen.

Vragen

1. Bespreek eerst de vragen van de kringleden.
2. Waarom worden alleen de voeten van de discipelen gewassen? (13:5-10)
3. Hoe behoren christenen vandaag elkaars ‘voeten te wassen’? (13:12-17)
4. Waarom denk jij dat Johannes ‘de discipel van wie Jezus voortdurend veel hield’ wordt genoemd? (13:23)
5. Wat maakt het gebod van Jezus ‘nieuw’? (13:34-35)